

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej

www.haus.pl

SPRAWOZDANIE

z działalności

Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej

w roku 2006

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej z główną siedzibą w Gliwicach oraz biurem zamiejscowym w Opolu jest związkiem stowarzyszeń zrzeszającym polskie i niemieckie organizacje i instytucje współpracujące na rzecz budowania dobrych stosunków polsko-niemieckich; podejmuje także działania na rzecz integracji Polski z Unią Europejską. Uroczyste otwarcie Domu z udziałem Prezydenta Republiki Federalnej Niemiec prof. dr Romana Herzoga oraz - w imieniu Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego - prof. Danuty Hübner, szefowej Kancelarii Prezydenta RP odbyło się 17 lutego 1998 r.

Działalność Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej ma na celu wspieranie budowy dobrych stosunków polsko-niemieckich we współpracy z mniejszością niemiecką, w oparciu o postanowienia Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z 17 czerwca 1991r. między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec oraz wspieranie integracji Polski z Unią Europejską. Kooperacja partnerów polskich i niemieckich w ramach Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej bierze swój początek z pięcioletniej działalności w regionie Fundacji im. Friedricha Eberta. Inicjatorami utworzenia Domu byli posłowie do Bundestagu: Markus Meckel, Hartmut Koschyk, dr Friedbert Pflüger, dr Christoph Zöpel oraz senatorowie polscy prof. Dorota Simonides i prof. Gerhard Bartodziej.

W ramach związku stowarzyszeń współpracują następujące polskie i niemieckie instytucje i organizacje:

ze strony polskiej:

- Związek Towarzystw Społeczno-Kulturalnych Niemców w Polsce,
- Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach,
- Regionalne Towarzystwo Polsko-Niemieckie z siedzibą w Gliwicach,
- Klub Samorządowy w Leśnicy,
- Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa w Gliwicach,
- Niemieckie Towarzystwo Oświatowe,
- Stowarzyszenie dla Współpracy na rzecz Energetyki Regionalnej,
- Związek Młodzieży Mniejszości Niemieckiej w RP,

ze strony niemieckiej:

- Towarzystwo Niemiecko-Polskie Zarząd Federalny,
- Fundacja im. Friedricha Naumanna,
- Fundacja im. Friedricha Eberta,

Statutowymi celami Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej są:

- Wspieranie i pogłębianie przyjaznych stosunków polsko-niemieckich we współpracy z organizacjami i instytucjami mniejszości niemieckiej w Polsce, która jako naturalny pomost między narodami polskim i niemieckim wnosi cenny wkład do życia ich społeczeństw. Wspieranie mniejszości niemieckiej i jej dialogu z większością polską.
- Popularyzacja wiedzy i inicjowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie: nauki, kultury, historii, gospodarki, społeczeństwa i polityki obu krajów oraz propagowanie, zwłaszcza wśród młodego pokolenia, postaw wzajemnego zrozumienia i współpracy. Dialog interkulturowy i działania na rzecz odkrywania i pielęgnowania wielokulturowych tradycji Górnego Śląska z uwzględnieniem także niemieckiego dziedzictwa kulturowego regionu
- Współpraca w zakresie budowania społeczeństwa obywatelskiego. Niwelowanie uprzedzeń i stereotypów. Współpraca w zakresie umacniania i rozwoju samorządności i decentralizacji oraz transformacji systemu gospodarczego i społecznego (restrukturyzacja Górnego Śląska).
- Działania w zakresie współpracy interregionalnej jak również działania na rzecz dynamizacji procesu integracji Polski z Unią Europejską.

Dom realizuje projekty edukacyjne i informacyjne w formie: konferencje, seminaria, szkolenia, warsztaty, wyjazdy informacyjne, publikacje, konkursy itp. w następujących dziedzinach: budowanie społeczeństwa obywatelskiego, decentralizacja i rozwój samorządności, propagowanie międzynarodowych standardów ochrony praw mniejszości narodowych, dialog interkulturowy, rozwój lokalny i regionalny, integracja Polski z Unią Europejską. Adresatami i partnerami tych działań są samorządy terytorialne, organizacje pozarządowe, mniejszość niemiecka, dziennikarze, środowiska nauki, polityki, kultury, młodzież. Tylko w 2005 roku DWPN zrealizował ok. 160 przedsięwzięć w zakresie edukacji i kultury z udziałem około 15.000 osób z Polski, Niemiec i innych krajów. Przedsięwzięcia adresowane do i realizowane we współpracy z młodzieżą zajmują priorytetowe miejsce w naszej działalności. W 1999 r. Zarząd Domu podjął inicjatywę powołania Centrum Europejskiego, które realizuje projekty o charakterze europejskim.

Przy Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej działa Centrum Europejskie, które zostało uroczystie otwarte 14 grudnia 1999 roku w obecności m.in. głównego negocjatora ze strony rządu RP z Komisją Europejską ministra Jana Kułakowskiego. Centrum podejmuje szereg inicjatyw skierowanych do samorządów szczebla komunalnego (w gminach i powiatach), organizacjach pozarządowych, a przede wszystkim do młodego pokolenia. Proces integracji z Unią Europejską nie może przebiegać jedynie na płaszczyźnie państwowej, a ponadto musi obejmować wszystkie znaczące grupy społeczne. Aby województwa, powiaty, miasta i gminy w Polsce mogły stać się pełnoprawnymi uczestnikami i aktorami Wspólnoty Europejskiej, Centrum Europejskie realizuje programy informacyjne, szkoleniowe i doradcze, służące wspieraniu aktywnego udziału środowisk lokalnych i regionalnych w procesie integracji i w realizacji projektów europejskich oraz budowania poparcia dla integracji europejskiej wśród społeczeństwa polskiego. Centrum współpracuje przede wszystkim z władzami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi, instytucjami rozwoju lokalnego i regionalnego. Ważnym elementem działania Centrum jest kooperacja z instytucjami i organizacjami UE, Republiki Federalnej Niemiec i Francji oraz

z regionami w Europie, np. Północną Nadrenią - Westfalią, Nord-Pas de Calais i Nadrenią Palatynatem.

WYBRANE PROJEKTY DOMU WSPÓŁPRACY POLSKO-NIEMIECKIEJ ZREALIZOWANE W ROKU 2006

Obszar I

Wzmacnianie demokracji, poszanowanie praw człowieka i rozwój pluralistycznego społeczeństwa obywatelskiego

Akademia Młodych Liderów i Liderów

Celem III już edycji projektu, w którym w efekcie rekrutacji wzięło udział 23 młodych, aktywnych osób z Górnego Śląska, było rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego i edukacja przyszłych liderów i liderów społeczności lokalnych w naszym regionie. Akademia była trwającym od kwietnia do listopada 2006 roku cyklem weekendowych spotkań (warsztatów, seminariów, debat) poświęconych m.in. następującym zagadnieniom: demokracja, społeczeństwo obywatelskie, edukacja obywatelska, prawa człowieka, międzynarodowe standardy ochrony i wspierania mniejszości / grup wykluczanych, historia i wielokulturowe dziedzictwo Górnego Śląska, członkostwo Polski w Unii Europejskiej, państwo, struktura władzy, partie polityczne, ramy prawne i finansowe funkcjonowania organizacji pozarządowych, zasady zakładania stowarzyszeń. Ponadto młodzież miała szansę nabycia praktycznych umiejętności przydatnych w działalności na arenie lokalnej społeczności, takich jak: planowanie i zarządzanie projektami, budowa i animacja zespołu, praca w grupie, bycie liderem, pozyskiwanie środków na finansowanie własnych inicjatyw, sztuka występów publicznych, PR i kontakty z mediami.

W trakcie Akademii jej uczestniczki i uczestnicy pracowali nad realizacją wspólnego projektu skierowanego do społeczności lokalnej. Zwieńczeniem Akademii było wdrożenie przygotowanego projektu (Festiwal Umiejętności Kulturalno-Społecznych), stanowiące możliwość zastosowania zdobytej wiedzy i umiejętności w praktyce oraz okazję do sprawdzenia się w roli liderki/lidera społeczności lokalnej. Projekt został zrealizowany dzięki finansowemu wsparciu Fundacji im. Friedricha Eberta.

Festiwal Umiejętności Kulturalno-Społecznych FUKS

Za sukces tegorocznej edycji „Akademii Młodych Liderów i Liderów” należy uznać realizację tzw. małego projektu uczestniczek/ów skierowanego do społeczności lokalnej – „Festiwalu Umiejętności Kulturalno-Społecznych FUKS”. Dzięki podziałowi uczestniczek/ów projektu na zespoły robocze i zaangażowaniu wszystkich osób zaproponowaliśmy społeczności lokalnej (głównie uczniom i uczennicom gimnazjów i liceów oraz kadrze pedagogicznej szkół podstawowych) projekt złożony z dwóch części: warsztatów oraz konferencji.

- Tygodniowy cykl warsztatów dla gimnazjalistek/ów i licealistek/ów

Pierwsza część projektu FUKS odbyła się w dniach 21-25 listopada 2006 r. i miała na celu zaprezentowanie młodzieży szkolnej różnych form uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, uświadomienie jej możliwości realnego wpływu na otaczającą rzeczywistość oraz zwiększenie partycypacji młodzieży w działalności pozaszkolnej. Na program warsztatów złożyły się następujące tematy: warsztaty dziennikarskie, pierwsza pomoc przedmedyczna, „Lekcja WOS-u poza szkołą”, zajęcia nt. społeczeństwa obywatelskiego. Z powodu nadmiaru chętnych, zwiększono liczbę grup warsztatowych w stosunku do pierwotnych założeń.

Zajęcia prowadzone były przez ekspertki i ekspertów w poszczególnych dziedzinach oraz osoby zawodowo zajmujące się zagadnieniami ujętymi w tematach warsztatów (doradztwo prawne, ekonomiczne i zawodowe, bezpieczeństwo dziennikarstwo).

- Konferencja nt. "(Nie)równe szanse edukacyjne? Problem nauczania w kontekście statusu społecznego"

Wydarzenie, stanowiące drugą część projektu FUKS, odbyło się 13 grudnia 2006 r. w Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej. Podczas konferencji, skierowanej do nauczycielek i nauczycieli szkół podstawowych województwa śląskiego i opolskiego, poruszono problem edukacji dzieci o relatywnie niskim statusie społecznym. Po części teoretycznej odbyły się warsztaty, oparte na metodach i technikach efektywnego podejścia pedagogicznego w nauczaniu dzieci w klasie o zróżnicowanym pochodzeniu społecznym. Realizacja festiwalu Umiejętności Kulturalno-Społecznych zakończyła się sukcesem, stanowiąc ukoronowanie Akademii, a tym samym dając okazję do sprawdzenia, czy projekt AMLiL osiągnął swój cel, którym było kształtowanie liderek postaw wśród młodych ludzi z województw śląskiego i opolskiego.

W 2007 roku planujemy kontynuację projektu w nieco zmienionej formie, ponieważ merytorycznie Akademia skupi się na problematyce Corporate Social Responsibility (Społecznej Odpowiedzialności Biznesu). Stąd zmianie ulegnie także nazwa projektu, który w 2007 roku będzie "Śląską Akademią CSR".

Lekcje genderowe, czyli równouprawnienie płci w pigułce

Projekt "Lekcje genderowe", realizowany od marca do grudnia 2006 roku okazał się bardzo interesującym przedsięwzięciem, doskonale wpisującym się w zapotrzebowanie nauczycielek i nauczycieli w zakresie zwiększania swojej wiedzy i umiejętności. Tematyka gender (płci kulturowo-społecznej, kształtowanej w procesie socjalizacji) jest wciąż w Polsce mało popularna, w związku z tym ośrodki edukacyjne, których celem jest doskonalenie grona pedagogicznego, nie proponują w swojej ofercie tego typu zajęć.

Celem projektu była popularyzacja tematyki równouprawnienia płci, co miało przyczynić się do umocnienia w świadomości społecznej pozycji kobiety jako pełnoprawnej obywatelki oraz obalić istniejące stereotypy, które bardzo często stanowią barierę w realizowaniu własnych ambicji i celów wielu kobiet. Uroczyste otwarcie projektu odbyło się 5 kwietnia 2006 r. w gliwickiej siedzibie Domu podczas konferencji nt. "Równa szkoła? Lekcje genderowe a równość płci w edukacji". W dalszej części projektu 15 nauczycielek oraz osób zajmujących się edukacją nieformalną wzięło udział w cyklu warsztatów poświęconych problematyce równości płci w rzeczywistości szkolnej oraz tematyce związanej z kształtowaniem płci kulturowo-społecznej. Zdecydowaliśmy się przygotować

projekt adresowany do nauczycielek/-li, ponieważ to właśnie ta ważna grupa zawodowa jest odpowiedzialna na co dzień za edukację oraz wychowanie dzieci i młodzieży.

Projekt stanowił kontynuację "Lekcji genderowych" realizowanych w 2005 roku, będących celem warsztatów adresowanych do uczennic i uczniów szkół ponadpodstawowych. W 2006 roku zdecydowaliśmy, że dużo lepszym rozwiązaniem będzie wyedukowanie nauczycielek i nauczycieli i dotarcie do młodzieży właśnie za ich pośrednictwem. Obie edycje projektu (a także zaplanowana do realizacji w 2007 roku trzecia edycja) realizowane były dzięki finansowemu wsparciu Fundacji im. Friedricha Eberta.

Rozmowa warsztatowa nt. „Corporate Social Responsibility dla Górnego Śląska”

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej rozpoczął realizację nowatorskiego projektu z dziedziny Corporate Social Responsibility (Społeczna Odpowiedzialność Biznesu). Jego dalekosiężnym celem będzie stworzenie regionalnego ośrodka promocji koncepcji CSR mającej przyczynić się do podniesienia znajomości zagadnienia oraz zdynamizowania procesu wdrażania idei CSR na Górnym Śląsku (województwo śląskie i opolskie). Pierwszym pilotażowym przedsięwzięciem w ramach propagowania CSR było spotkanie warsztatowe zorganizowane 17 listopada 2006 r. w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej, adresowane do firm, instytucji i osób z Polski i Niemiec, zainteresowanych współpracą w ramach ww. projektu. Celem rozmowy warsztatowej było przedstawienie organizacji związanych z koncepcją CSR, jak również prezentacja wyników badań, doświadczeń w zakresie wdrażania i rozpowszechnienia tematyki CSR oraz oczekiwań związanych z ewentualnym udziałem lub partnerstwem w projekcie.

Podczas spotkania zaprezentowano także koncepcję strony internetowej poświęconej projektowi (www.csr-haus.pl – strona zostanie uruchomiona 1 lutego 2007 roku), której zadaniem będzie m.in. propagowanie dobrych praktyk w przedsiębiorstwach naszego regionu. Oprócz tego dyskutowano nad koncepcją "Śląskiej Akademii CSR", będącej kontynuacją "Akademii Młodych Liderów i Liderów". Ponadto przedstawiono przykłady dobrych praktyk stosowania CSR na Górnym Śląsku. Partnerstwo merytoryczne projektu powierzyliśmy Fundacji CentrumCSR.PL z Warszawy oraz Wyższej Szkole Zarządzania i Nauk Społecznych z Tychów.

Polsko-Niemiecka Akademia Dziennikarska nt. "Stosunki polsko-niemieckie: medialne ścieżki od sąsiedztwa do partnerstwa"

Projekt realizowany przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej po raz drugi to pięciodniowy cykl wykładów i warsztatów, zrealizowany we wrześniu 2006 roku. W ramach projektu jego uczestniczki i uczestnicy (wyłoniona na podstawie rekrutacji 20-osobowa grupa młodzieży z Polski i Niemiec) mieli okazję zapoznać się zarówno z teoretycznym, jak i praktycznym wymiarem zawodu dziennikarza. Liczne spotkania ze znanymi i doświadczonymi dziennikarzami pozwoliły przekonać się, jak wygląda praca korespondenta zagranicznego, poznać różnice oraz punkty wspólne realiów pracy dziennikarza w Polsce i w Niemczech, ale także dowiedzieć się o „ciemnych stronach” dziennikarstwa. Bardzo dużym zainteresowaniem ze strony uczestników cieszyło się spotkanie z redaktorem Dariuszem Bohatkiewiczem, pełniącym między innymi funkcję korespondenta wojennego TVP w Iraku.

Druga część projektu – Dziennikarstwo w praktyce – odbywała się w Katowicach, Opolu i Wrocławiu. Złożyły się na nią wizyty zarówno w małych, lokalnych, jak i największych w regionie redakcjach

oraz stacjach radiowych (Radio Katowice) i telewizyjnych (TVP Opole). Wizyta w redakcji Pro Futura, wydającej m.in. Schlesien Aktuell i Schlesien Journal, pozwoliły zapoznać się uczestnikom Akademii z pracą reporterów telewizyjnych, a także towarzyszyć i pilnie obserwować redaktorów i montażystów podczas ich codziennej pracy.

Wizyty w redakcjach Schlesisches Wochenblatt, Mitten Drin – mediach mniejszości niemieckiej – nakreśliły uczestnikom Akademii obraz rzeczywistości politycznej i społecznej, w jakiej funkcjonują media mniejszości niemieckiej w Polsce oraz pozwoliły na porównanie owych mniejszych, lokalnych mediów z mediami ogólnopolskimi, takimi jak Gazeta Wyborcza. Podczas dyskusji uczestniczek/ków z prelegentami wyłonił się obraz Polski w Niemczech oraz Niemiec w Polsce. Przy okazji Akademia mogła uświadomić uczestnikom, jak ważne w przełamywaniu stereotypów i uprzedzeń są osobiste spotkania, rozmowy i wymiana poglądów między młodymi Polakami i Niemcami, których relacje układają się często zupełnie inaczej niż te przedstawiane w mediach.

Partnerami Akademii Dziennikarskiej była Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Samorząd Miasta Gliwice.

Obszar II

Kampania informacyjno-edukacyjna: Członkostwo Polski w Unii Europejskiej ważnym elementem dobrosąsiedzkich i przyjaznych stosunków między Polską a Niemcami

Cykl jednodniowych debat pt. „Quo vadis Europo?” dla szeroko rozumianej grupy multiplikatorów

Projekt ten, adresowany do tzw. multiplikatorów, czyli przedstawicieli organizacji pozarządowych, nauczycieli, pedagogów, naukowców, dziennikarzy, młodzieży i studentów, to cykl spotkań, podczas których chcieliśmy poruszyć zagadnienia dotyczące rozmaitych kwestii związanych z integracją z Unią Europejską, z naciskiem na jej wymiar finansowy oraz historyczny, polityczny i kulturowy. Przy czym struktura, instytucje i polityki unijne oraz rola Niemiec w rozwoju Unii zajęły należyte miejsce w tematyce realizowanych działań.

- „Polityka wschodnia Unii Europejskiej oraz rola Polski i Niemiec w dialogu pomiędzy UE a Rosją, Ukrainą i Białorusią”

Pierwsze spotkanie cyklu miało miejsce 9 czerwca 2006 r. w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej. W debacie udział wzięli: Mariusz Maszkiewicz, były ambasador RP na Białorusi, Andrzej Jankowski, radca ministra w Departamencie Unii Europejskiej, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, dr Heinrich Machowski, pracownik naukowy Niemieckiego Instytutu Badań nad Gospodarką, członek Zarządu Federalnego Towarzystwa Polsko-Niemieckiego, Rafał Dymek, koordynator projektów wschodnich, Polska Fundacja im. Roberta Schumana. Wszyscy prelegenci wygłosili kilkunastominutowe statements, dzięki którym licznie zgromadzeni uczestnicy mieli okazję zapoznać się z różnymi poglądami na politykę wschodnią UE i z różnymi propozycjami rozwiązań aktualnej, złożonej sytuacji. Zwrócono uwagę na szczególną rolę organizacji pozarządowych w procesie zbliżania społeczeństw Polski, Białorusi, Ukrainy i Niemiec. Poruszono również kwestię roli Rosji w procesie dialogu między Unią Europejską a jej wschodnimi sąsiadami.

Debata cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem, a publiczność zadawała zaproszonym ekspertom wiele wnikliwych pytań. O potrzebie dialogu dotyczącego polityki wschodniej Unii świadczy m.in. fakt, iż konieczne było przedłużenie debaty o ponad godzinę.

- „Polska w strefie euro - perspektywa konieczna czy możliwa?”

Spotkanie, które miało miejsce 20 października 2006r., wyjątkowo, odbyło się dwukrotnie tego samego dnia; najpierw w auli Wyższej Szkoły Zarządzania i Marketingu w Sosnowcu, a następnie w Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach. Sosnowiecka debata zorganizowana została we współpracy z Agencją Rozwoju Lokalnego w Sosnowcu.

W debatach udział wzięli: prof. Hanns-Dieter Jacobsen, dyrektor projektu badawczego "Rozszerzenie Euro na Wschód", Wolny Uniwersytet w Berlinie, dr Heinrich Machowski, pracownik naukowy Niemieckiego Instytutu Badań nad Gospodarką, Ewa Sadowska-Cieślak, współpracowniczka Polskiej Fundacji im. Roberta Schumana i doradczynie prezesa NBP oraz Tadeusz Płachecki, doradca finansowy. Spotkanie miało na celu wyjaśnienie tzw. "zwykłego" obywatelowi zasad funkcjonowania unii monetarnej. Słuchacze nie ukrywali swych obaw związanych z odejściem Polski od własnej waluty oraz ewentualnych podwyżek cen na rynku. Zaproszeni prelegenci rozwiali jednak obawy, przedstawiając doświadczenia państw należących już do strefy euro. Przy stole prezydialnym rozgorzała dyskusja na temat korzyści i zagrożeń, jakie czekają Polskę po przystąpieniu do unii walutowej. Omówiono także mocne i słabe punkty polskiej gospodarki. Przeanalizowano również każdy z warunków, jakie spełnić musi państwo przystępujące do unii walutowej. Debata przyciągnęła rekordową liczbę słuchaczy – ponad 300 osób.

- "Emigracja zarobkowa- szansa czy zagrożenie?"

Spotkanie miało miejsce 24 listopada 2006 r. w Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach. W debacie udział wzięli: dr Izabela Grabowska-Lusińska z Ośrodka Badań nad Migracjami Wydziału Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego i Mirosław Bieniecki z Instytutu Spraw Publicznych. Debata w głównej mierze poświęcona była rozważaniom na temat rzeczywistych rozmiarów emigracji zarobkowej po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej m.in. na przykładzie analizy sytuacji panującej na wyspach brytyjskich. Licznie zgromadzona młodzież zadawała interesujące i wnikliwe pytania, co świadczyć mogło o autentycznej potrzebie uzyskania odpowiedzi i pomocy podczas podejmowania decyzji dotyczących planów na przyszłość. Zastanawiano się wspólnie nad możliwościami, jakie daje wyjazd i praca w innym kraju. Przedyskutowane zostały również możliwe długofalowe skutki masowej emigracji młodych ludzi z Polski, tak pozytywne, jak i negatywne.

- Przewodnictwo Niemiec w UE a dialog Polsko-Niemiecki"

Ostatnia debata z cyklu „Quo Vadis Europa?” miała miejsce 15 grudnia 2006 roku w DWPN w Gliwicach. Tym razem podjęta została szczególnie ważna i aktualna tematyka dotycząca możliwości rozszerzenia dialogu polsko-niemieckiego oraz perspektyw na taki dialog w kontekście objęcia przez Niemcy przewodnictwa w Unii Europejskiej w pierwszym półroczu 2007 roku. W debacie udział wzięli: dr hab. Piotr Albiński, kierownik organizacyjny Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, Hubert Knirsch, radca ambasady Republiki Federalnej Niemiec, kierownik Wydziału Politycznego, Krzysztof Załucki, pracownik naukowy Katedry Prawa Międzynarodowego i Europejskiego Uniwersytetu Wrocławskiego oraz dr Sebastian Płóciennik, pracownik naukowy Centrum im. Willy

Brandta we Wrocławiu.

Rozmawiano m.in. o rosnącej potrzebie otwarcia się i wielopłaszczyznowego dialogu między Polską a Niemcami. Pod koniec debaty padła propozycja, by spotkać się ponownie po zakończeniu niemieckiej prezydencji w UE w celu omówienia dokonań strony niemieckiej.

„Europejskie Dni Tolerancji na Śląsku” – unijne prawa człowieka, mniejszości narodowych i etnicznych, kobiet, mniejszości obyczajowych i wyznaniowych oraz ich realizacja w praktyce

Europejskie Dni Tolerancji odbyły się w terminie 5-7 grudnia 2006 roku w Gliwicach, Katowicach i Tarnowskich Górach. Na program złożyły się wykłady, warsztaty edukacyjne i spotkania zarówno z dziennikarzami, pracownikami uczelni wyższych, jak i trenerami organizacji pozarządowych, zajmujących się tematyką tolerancji, równouprawnienia, praw człowieka, wielokulturowości oraz przeciwdziałania dyskryminacji. Pierwszy dzień – odbywający się w całości w Gliwicach – poświęcony był mniejszościom narodowym oraz religijnym, drugiego dnia w Katowicach i Gliwicach poruszone zostały tematy praw kobiet i mniejszości obyczajowych, trzeci dzień upłynął w Tarnowskich Górach i Gliwicach pod hasłem edukacji dla tolerancji oraz wielokulturowości. Wieczorną część "Europejskich Dni Tolerancji na Śląsku" wypełnił program kulturalny, na który złożyły się pokazy filmów związanych z problematyką szeroko rozumianych praw człowieka oraz koncert.

Podstawową formą propagowania idei tolerancji podczas przedsięwzięcia były liczne warsztaty dla młodzieży gimnazjalnej, które odbywały się każdego dnia projektu. Ponadto urozmaicono go o takie formy dyskursu jak: konferencja inauguracyjna poświęcona zagadnieniom związanym z mniejszościami narodowymi i wyznaniowymi; dyskusja panelowa nt. „Czy Europa potrzebuje wielokulturowości? Przemyslenia, argumenty, tezy na przykładzie doświadczeń Górnego Śląska” oraz seminarium poświęcone kwestii praw kobiet i mniejszości obyczajowych. Powyższe przedsięwzięcia stanowiły skuteczne narzędzie krzewienia ducha demokracji, tolerancji, a co za tym idzie promowanie idei poszanowania praw człowieka. W realizowanych po raz pierwszy obchodach Europejskich Dni Tolerancji uczestniczyło 700 osób.

Debaty europejskie dla młodzieży (studenci, uczniowie, młodzież ze Szkolnych Klubów Europejskich) dotyczące aktualnych problemów politycznych, społecznych i gospodarczych Polski, UE, Górnego Śląska i stosunków polsko-niemieckich

Siódma już edycja debat oksfordzkich, które cieszą się nieustającym zainteresowaniem młodzieży i nauczycieli szkół z całego Śląska, miała na celu zarówno przekazywanie wiedzy na temat Unii Europejskiej oraz członkostwa Polski w Unii Europejskiej, jak również umożliwienie młodzieży weryfikacji posiadanej wiedzy poprzez konfrontację z poglądami innych uczestników, a także porównanie jej z opiniami bardziej doświadczonych osób. W tym roku zmieniliśmy formę organizacji debat, włączając samą młodzież w kształtowanie ich od samego początku przez samodzielne proponowanie i przygotowanie tematów kolejnych spotkań. Ogłosiliśmy konkurs dla młodzieży na propozycje aktualnych, innowacyjnych, interesujących młodych ludzi tematów związanych z Unią Europejską i polsko-niemieckim członkostwem w UE i na podstawie nadesłanych propozycji, przysłanych przez uczniów z całego Śląska ustaliliśmy następujące tematy kolejnych spotkań:

1. *Czy da się żyć bez stereotypów?* (7 maja) – udział w debacie wzięła także młodzież z miast partnerskich Gliwic: młodzież niemiecka z gimnazjów w Dessau i Bottrop oraz młodzież z miast Kežmarok i Salgotarjan;

2. *Czy młodzież może dziś decydować o losach Unii Europejskiej?* (20 maja) - podczas debaty zapoznano uczestników m.in. ze szczegółami programu MŁODZIEŻ;
3. *Turcja i Ukraina w Unii Europejskiej – konieczność czy utopia?* (14 czerwca 2006 roku);
4. *Czy w kontekście jednoczącej się Europy priorytety polityki zagranicznej Polski i Niemiec są zbieżne?* (23 września) – udział w spotkaniu wzięła młodzież niemiecka z miasta Marl, goszcząca w Rybniku w ramach wymiany młodzieżowej;
5. *Czy Unia Europejska ma funkcjonować jako ponadnarodowy model demokracji?* (21 października) – jej gościem był Poseł do Parlamentu Europejskiego, dr Jan Olbrycht;
6. *Czy i kiedy Polska powinna wejść do strefy Euro?* (5 listopada);
7. *Dlaczego Anglia? Masowa emigracja młodych Polaków do krajów Unii Europejskiej, powody i skutki* (23 listopada);
8. *Czy Polska i Niemcy skorzystają politycznie i gospodarczo na rozszerzeniu UE na Wschód?* (2 grudnia).

Partnerem siódmego cyklu debat oxfordzkich realizowanych przez naszą organizację zostali: Samorząd Miasta Gliwice (debaty w Gliwicach) oraz II Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Konopnickiej w Opolu (debata w Opolu).

Trening Wystąpień Publicznych

Projekt w postaci weekendowych warsztatów edukacyjnych stanowił zwieńczenie opisanego powyżej cyklu debat europejskich dla młodzieży. Uczestniczyły w nich osoby w wieku od 15 do 18 lat wyłonione na podstawie nadesłanych listów motywacyjnych. Warsztaty obejmowały łącznie 6 spotkań i odbyły się w dwóch grupach prowadzonych równolegle przez profesjonalnych trenerów z firmy Polcam Consulting: Rafała Mrówkę i Jerzego Modlingera. Każda grupa uczestniczyła w 3 warsztatach obejmujących takie zagadnienia jak: definiowanie audytorium oraz techniki poprawy skuteczności przekazu, definiowanie celu i sposobu wypowiedzi, struktura wypowiedzi, techniki zwiększania zaufania do mówcy oraz zjednywanie zwolenników. Część praktyczna obejmowała wystąpienia przed publicznością oraz wystąpienia przed kamerą. Warsztaty pomogą uczestnikom w podjęciu aktywnej roli w życiu publicznym, stanowią bowiem odpowiedź na ogromne zapotrzebowanie młodych ludzi, którzy coraz częściej będą brali czynny udział w życiu społecznym, a co za tym idzie – w wystąpieniach publicznych.

Seminaria dla przedstawicieli gmin i powiatów województw śląskiego i opolskiego dotyczące tematów europejskich oraz projektów europejskich

Wychodząc naprzeciw potrzebie podwyższania kompetencji i zdobywania praktycznej wiedzy, jaką samorządowcy muszą posiadać, aby skutecznie realizować zadania związane z wyzwaniami w swej pracy, a także w ramach zacieśniania współpracy, jak i wymiany wiedzy pomiędzy przedstawicielami samorządów, Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej wraz ze Śląskim Związkiem Gmin i Powiatów zorganizował w 2006 roku trzy spotkania dla pracowników, ekspertów a także praktykantów jednostek samorządu terytorialnego.

- „Centrum Przemysłowe – Centrum Kulturalne. Lekcje dla Śląska: Rewitalizacja terenów poprzemysłowych w procesie budowania krajobrazu kulturalnego”

Spotkanie odbyło się 9 września 2006 roku w Gliwicach w ramach projektu „Gliwickie Forum Europejskie”. Uczestnicy mieli okazję zapoznać się z doświadczeniami społeczeństwa niemieckiego

związanymi z przebiegiem trudnego procesu przemian strukturalnych Zagłębia Ruhry, jak również z wynikami szczegółowych badań przeprowadzonych na terenie dwóch, borykających się z bardzo podobnymi problemami, terenów: Zagłębia Ruhry i Górnego Śląska. Margit Dickert-Laub z Urzędu Miasta Essen przedstawiła ponadto projekt "TWINS 2010" stanowiący szansę na nowe partnerstwa i współpracę między Północną Nadrenią-Westfalią a Górnym Śląskiem. Dzięki spotkaniu jego uczestnicy mogli przekonać się, iż możliwe jest nie tylko uratowanie i odzyskanie zniszczonego przemysłowego terenu, ale również takie jego nowe, innowacyjne zagospodarowanie, by przynosił on społeczności wymierną wartość dodaną.

- „Obywatelska UE: Recepta na przejrzystość administracji samorządowej na przykładzie programu „Przejrzysta Polska”

Podczas seminarium, które odbyło się 16 listopada 2006 roku w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej, zaprezentowane zostały główne założenia i cele programu „Przejrzysta Polska” oraz doświadczenia jego laureatów w 2006 roku – Rybnika, Piekar Śląskich, Mysłowic i powiatu żywieckiego. Jeden z punktów programu stanowiła dyskusja, w której udział wzięli przedstawiciele zwycięskich gmin. Oprócz tego zainteresowaniem cieszył się wykład Martyny Liber z Uniwersytetu Śląskiego nt. skandynawskich rozwiązań związanych z dostępnością urzędów dla obywateli. Seminarium było okazją do wymiany pomysłów, doświadczeń i dobrych praktyk pracowników urzędów, a także stanowiło zachętę do wzmożonej pracy na rzecz przejrzystości administracji samorządowej.

- „Doświadczenia regionów postindustrialnych w kształtowaniu nowego wizerunku. Planowanie przestrzenne w polskich i niemieckich miastach przemysłowych”

Ostatnie w 2006 roku seminarium odbyło się 30 listopada 2006 roku w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej. Miało ono na celu przybliżenie doświadczeń i rozwiązań gminom, które próbują przekształcić zdegradowany przemysłowy krajobraz w atrakcyjną przestrzeń publiczną. W prezentowanych referatach omówiono przykładowe projekty adaptacji pokopalnianej architektury z Górnego Śląska na przykładzie kopalni Guido w Zabrze, jak również niemieckie sposoby na rewitalizację przemysłowych terenów na podstawie doświadczeń w Zagłębiu Ruhry. Seminaria poświęcone kwestiom związanym z tematyką samorządową nie tylko dostarczyły uczestnikom aktualnej wiedzy, ale stanowiły przede wszystkim okazję do wymiany informacji i doświadczeń.

Gliwickie Forum Europejskie – Organizacje pozarządowe w Europie i dla Europy

Forum, na które zaproszono organizacje pozarządowe z województw śląskiego, opolskiego oraz ekspertów z Polski i Niemiec (głównie z Północnej Nadrenii-Westfalii), było okazją do nawiązania nowych kontaktów, zacieśnienia współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy organizacjami, a także zintensyfikowania działań na rzecz budowania społeczeństwa obywatelskiego i pogłębiania procesu integracji europejskiej.

W Forum, które odbyło się 9 września 2006 roku, udział wzięły organizacje i instytucje zarówno czerpiące ze źródeł europejskich, jak i budujące zjednoczoną Europę - będące "w Europie i dla Europy". W uroczystym otwarciu Forum wziął udział prof. dr hab. Jerzy Buzek, Poseł do Parlamentu Europejskiego, były Premier RP, który wygłosił referat pt.: „Zmiany w polityce regionalnej UE na lata

2007-2013 - Regiony - perspektywy rozwoju, perspektywy dla aktywności i partycypacji organizacji pozarządowych w Europie". Uczestnicy Forum wzięli udział w warsztatach z zakresu budowania partnerstw, podstaw przygotowania projektu młodzieżowego i aktywizacji młodzieży.

Oprócz warsztatów odbyły się wykłady podzielone na cztery bloki tematyczne: "Aktywizacja młodzieży - wolontariat i Program Młodzież", "Fundusze strukturalne dla NGO - perspektywy na lata 2007-2013", "Partnerstwa i sieci organizacji pozarządowych" oraz "Centrum przemysłowe - Centrum kulturalne. Lekcje dla Śląska: Rewitalizacja terenów poprzemysłowych w procesie budowania krajobrazu kulturalnego". Forum odbyło się na terenie siedziby i ogrodu Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach. Organizacje biorące udział w tym projekcie przygotowały stoiska informacyjne, przy których zaprezentowały się i przedstawiły uczestnikom zrealizowane w ramach swej działalności projekty. W trosce o dobry klimat do rozmów, wymiany doświadczeń i poglądów z zaproszonymi gośćmi i przedstawicielami organizacji pozarządowych przygotowano "Forum Cafe" - ogrodową kawiarenkę, która była miejscem sprzyjającym bezpośrednim rozmowom oraz zawieraniu nowych znajomości i zacieśnieniu współpracy. Zwieńczeniem Forum był program kulturalny obejmujący m. in. koncert Marii Sadowskiej, pokaz specjalny kina niezależnego: "KAN Polska, Niemcy, Europa" oraz wystawy fotografii.

Projekt powstał dzięki finansowemu wsparciu Konsulatu Generalnego Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu, Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, Samorządu Miasta Gliwice, GFPS-Polska Stowarzyszenia Naukowo-Kulturalnego w Europie Środkowej i Wschodniej. Ze względu na duże uznanie, jakim cieszyło się zorganizowane przez DWPN "Gliwickie Forum Europejskie", zaplanowano już realizację drugiej edycji projektu w 2007 roku.

Partnerstwo na rzecz Profesjonalizacji Trzeciego Sektora (PIW EQUAL)

Od listopada 2004 roku Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej współrealizuje projekt "Partnerstwo na rzecz Profesjonalizacji Trzeciego Sektora", realizowany przy udziale środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Celem projektu jest wspieranie organizacji pozarządowych z terenu województw śląskiego i opolskiego w dążeniu do profesjonalizacji tak, by mogły stać się ważnym i liczącym się partnerem we współpracy z administracją samorządową oraz przedstawiciel(k)ami sektora biznesu, a także, by zaczęły odgrywać większą rolę w procesach rozwoju społeczno – gospodarczego.

Projekt jest realizowany przez Partnerstwo, w skład którego wchodzi 14 organizacji i instytucji z terenu województw śląskiego i opolskiego. Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej był inicjatorem powołania Partnerstwa oraz wnioskodawcą projektu, w tej chwili do zakresu naszych odpowiedzialności należy koordynacja współpracy ponadnarodowej, monitoring i ewaluacja działań w ramach projektu, realizacja programu Ośrodek Partnerstwa Lokalnego w Opolu (opis poniżej), organizacja wybranych szkoleń oraz prowadzenie strony internetowej projektu (www.trzecisektor.pl).

Projekt "Partnerstwo na rzecz Profesjonalizacji Trzeciego Sektora" jest realizowany poprzez 3 podprojekty – 3 główne rodzaje działań:

- szkolenia dla pracownic/ków i członkiń/ów organizacji pozarządowych – zgodnie z założeniami Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, dotyczącymi wypracowania

modelowych rozwiązań w obszarze gospodarki społecznej, przygotowaliśmy i testujemy program edukacji dla profesjonalizacji Trzeciego Sektora;

- Inkubatory Organizacji Pozarządowych – wsparcie merytoryczne i infrastrukturalne dla profesjonalizacji Trzeciego Sektora – utworzono 6 Inkubatorów, w których małe i średnie organizacje pozarządowe mogą uzyskać pomoc doradczą dotyczącą różnych obszarów ich codziennej działalności, a także skorzystać z lokalu oraz wyposażenia Inkubatora. Inkubatory utworzono w Gliwicach (dla organizacji z terenu gminy – przy Gliwickim Centrum Organizacji Pozarządowych, jednostce Samorządu Miasta Gliwice, dla organizacji z terenu powiatu – przy Starostwie Powiatowym), Rybniku, Łędzinach, Opolu i Namysłowie;
- Ośrodki Partnerstwa Lokalnego – program pomocniczości w praktyce lokalnej – ośrodki, których celem jest ułatwienie i wspieranie kontaktów między przedstawiciel(k)ami trzech sektorów życia społeczno-gospodarczego, tj. organizacji pozarządowych, administracji samorządowej oraz sektora biznesu. Dzięki działalności programu OPAL przy DWPN w Opolu udało się powołać do życia kilka małych partnerstw, w skład których wchodziły podmioty reprezentujące wszystkie trzy sektory.

Ważnym elementem projektu "Partnerstwo na rzecz Profesjonalizacji Trzeciego Sektora" jest także współpraca ponadnarodowa, w ramach której realizujemy wspólne przedsięwzięcia z partnerami z Niemiec, Słowacji, Hiszpanii i Włoch. Celem realizacji takiej współpracy jest przede wszystkim wymiana doświadczeń oraz dobrych praktyk z obszaru gospodarki społecznej w różnych krajach Unii Europejskiej. Zakończenie realizacji projektu przewidziane jest na marzec 2008 roku.

Szczyt Młodzieży Regionalnego Trójkąta Weimarskiego

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej był w 2006 roku podmiotem odpowiedzialnym za organizację Szczytu Młodzieży Regionalnego Trójkąta Weimarskiego w Polsce, zrealizowanego dzięki finansowemu wsparciu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Szczyt zatytułowany „Trzy regiony industrialne w procesie zmiany - przyszłością młodych ludzi w Europie?” odbył się na terenie Województwa Śląskiego w dniach 20-26 sierpnia 2006 roku. W każdym spotkaniu, które tradycyjnie odbywają się w sierpniu na terenie jednego z trzech regionów Regionalnego Trójkąta Weimarskiego (Województwo Śląskie, Północna Nadrenia Westfalia i Nord Pas de Calais), biorą udział 15-osobowe grupy młodych ludzi z Polski, Niemiec i Francji, mających za sobą pierwsze doświadczenia w działalności na rzecz lokalnej i regionalnej społeczności oraz zainteresowanych tematyką projektu.

Temat tegorocznego Szczytu został wybrany ze względu na specyficzny charakter regionów wchodzących w skład Regionalnego Trójkąta Weimarskiego - obszarów wysoko zurbanizowanych, borykających się z problemami i wyzwaniem restrukturyzacji przemysłu oraz rekultywacji terenów poprzemysłowych. Dlatego też wszystkie przedsięwzięcia sześciodniowego szczytu – seminarium, warsztaty, wycieczki industrialne, wystawa fotografii nt. „Kopalnia Magii – Magia Kopalni” zorganizowana w galerii "Szyb Wilson" – tematycznie koncentrowały się wokół roli dziedzictwa kultury technicznej w tworzeniu nowego wizerunku regionów.

Mamy nadzieję, że wspólna debata o postindustrialnym dziedzictwie kulturalnym pomogła młodym ludziom z Województwa Śląskiego nie tylko docenić dziedzictwo kultury technicznej, którego liczne

cenne przykłady są wizytówką naszego regionu, ale także przyczynić się do zmiany wciąż negatywnego w tej materii wizerunku Górnego Śląska. W ubiegłych latach Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej była organizacją koordynującą wyjazdy polskich grup młodzieży na Regionalne Szczyty Młodzieży RTW do Niemiec (2004) i Francji (2005).

Obszar III

Popularyzowanie wielokulturowego dziedzictwa Górnego Śląska w myśl motta „Bez znajomości historii regionu nie można odpowiedzialnie kształtować jego przyszłości i wzmacniać wzajemnej akceptacji i integracji różnych grup społecznych oraz identyfikacji mieszkańców z ich regionem”

Konkurs literacki dla młodzieży: "Gliwice i Górny Śląsk jako wspólne polsko-niemieckie dziedzictwo kulturowe. Poszukujemy nowego Horsta Bienka"

Celem projektu realizowanego przez Dom współpracy Polsko-Niemieckiej we współpracy z Instytutem im. Goethego w Krakowie oraz Urzędem Miasta Gliwice, było zainteresowanie młodych ludzi życiem i twórczością Horsta Bienka oraz popularyzacja prozy gliwickiego pisarza, o którym wciąż zbyt mało mówi się w śląskich szkołach. Projekt był istotny w świetle kwestii poprawy relacji polsko-niemieckich na Górnym Śląsku, ponieważ postać i dzieło Bienka, jako pisarza pogranicza polsko-niemieckiego, nie tylko ma szansę przyczynić się do wzmocnienia wspólnoty polsko-niemieckiej, lecz także ukazuje obraz dawnych relacji pomiędzy obiema narodowościami, możliwy dziś do poznania jedynie poprzez literaturę. Dzięki konkursowi literackiemu udało się połączyć dwa cele; z jednej strony możliwość zapoznania się z twórczością autora, najnowszą historią Gliwic oraz regionu Górnego Śląska, z drugiej strony - pomógł on zainspirować młodych ludzi do podjęcia samodzielnych prób ukazania własnej małej ojczyzny w jej dzisiejszej postaci.

W pierwszej kolejności należało wzbudzić w adresatach projektu zainteresowanie i świadomość wielonarodowego i wielokulturowego charakteru naszego regionu. Realizacji tego celu posłużyło powstanie pierwszej strony internetowej poświęconej postaci Horsta Bienka, Gliwicom i regionowi. Strona www.horstbienek.pl została utworzona przez uczniów gliwickich liceów, wspieranych przez profesjonalnego informatyka i twórcę stron internetowych. Praca nad stworzeniem strony poprzedzona została przygotowawczymi warsztatami technicznymi oraz regularnymi spotkaniami zespołów roboczych stworzonych przez młodzież.

Zasadniczą część projektu stanowił konkurs nt. "Gliwice i Górny Śląsk jako wspólne polsko-niemieckie dziedzictwo kulturowe. Poszukujemy nowego Horsta Bienka", w którym zachęciliśmy młodych ludzi by, po zapoznaniu się z prozą Horsta Bienka, historią Gliwic, zechcieli przelać na papier swoje przemyślenia i emocje związane z Górnym Śląskiem, jego szeroko pojętym polsko-niemieckim dziedzictwem kulturowym, ze szczególnym uwzględnieniem miasta Gliwice, o którym wiele tysięcy Europejczyków mówiących różnymi językami może mówić jako o mieście swego dzieciństwa.

Zadaniem uczestników konkursu było napisanie pracy w języku polskim lub niemieckim w dowolnej formie literackiej (proza, wiersz), przy czym tematycznie prace miały dotyczyć Gliwic - miasta rodzinnego Horsta Bienka - lub regionu Górnego Śląska w kontekście szeroko pojętej tematyki polsko-niemieckiej. Do udziału w konkursie zaprosiliśmy uczniów szkół ponadgimnazjalnych, studentów oraz młodzież pracującą zawodowo w wieku od 15 do 25 lat. W czasie trwania konkursu

nadesłanych zostało blisko sześćdziesiąt prac, a wśród nich wiele wierszy, opowiadań oraz utworów o charakterze publicystycznym. Uroczystość ogłoszenia zwycięzców oraz wręczenia nagród odbyła się 7 grudnia br., w dniu 16. rocznicy śmierci Horsta Bienka, w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej. Sylwetka pisarza obecna była w powstałej w ubiegłym roku wystawie jemu poświęconej, która tym razem stanowiła scenografię dla konkursowego finału. Prace wyróżnione i nagrodzone zostały opublikowane w publikacji Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz są dostępne na stronie internetowej www.horstbienek.pl.

Cykl warsztatowych imprez dla młodzieży „Majowe Dni z Horstem Bienkiem”

Projekt poświęcony postaci gliwickiego pisarza, Horsta Bienka, adresowany do uczniów gliwickich szkół ponadgimnazjalnych zorganizowany został w ramach współpracy DWPN z Samorządem Miasta Gliwice, w dniach 10-12 maja 2006 roku. Wydarzenie kulturalne stanowiło kontynuację działań na rzecz przywrócenia Horstowi Bienkowi – postaci uosabiającej to, co dla Polaków i Niemców wspólne na Górnym Śląsku, należnej mu pamięci, uznania oraz dalszego zainteresowania ze strony mieszkańców miasta.

Gliwicka młodzież została zaproszona do aktywnego uczestnictwa w przygotowaniu i przebiegu projektu. Staraliśmy się bowiem nadać wydarzeniu charakter nie tyle uroczystości, co warsztatów i spotkań młodzieżowych. Cykl imprez oficjalnie rozpoczęła inscenizacja opracowana na podstawie fragmentów „Pierwszej polki” Horsta Bienka. Przygotowania inscenizacji podjęli się młodzi aktorzy działającego przy Politechnice Śląskiej amatorskiego Akademickiego Teatru REMONT. Kolejnym punktem programu stało się odsłonięcie podarowanej Domowi Współpracy Polsko-Niemieckiej przez Bawarską Akademię Sztuk Pięknych w Monachium figurki autorstwa samego Horsta Bienka. Odsłonięcia dokonali reprezentujący DWPN Marcin Wiatr oraz pani Adelheid Kusiek, malarka, prywatnie przyjaciółka Horsta Bienka z Monachium. Drugi i trzeci dzień projektu upłynął pod znakiem warsztatów: kreatywnego pisania, poprowadzonych przez dr. Grzegorza Olszańskiego na bazie „Podróży w krainę dzieciństwa” H. Bienka, grafiki użytkowej, prowadzone przez Ewę Satalecką, na temat techniki tworzenia plakatu. Następnie młodzież oglądała prezentacje multimedialne oraz albumy, z krótkich „wirtualnych” wycieczek po Gliwicach śladami wątków „Tetralogii Gliwickiej” pisarza. Cykl zamknęły warsztaty z tłumaczenia poezji Bienka pochodzącej z tomiku „*Gleiwitzer Kindheit*”, moderowane przez dr. Daniela Pietrka. Zwieńczeniem „Majowych Dni z Horstem Bienkiem” był pokaz filmów o Horście Bienku („*Reise znaczy podróż*” Haliny Ogrodowskiej oraz Leszka Furmana, „*Gleiwitzer Kindheit*” w reżyserii Stanisława Krzemińskiego), połączony z dyskusją poprojekcyjną.

Głównym partnerem projektu był Samorząd Miasta Gliwice.

Prezentacja spektaklu teatralnego według noweli Horsta Eckerta (Janoscha) "Cholonek, albo dobry Pan Bóg z gliny" w wybranych ośrodkach kultury województwa śląskiego i opolskiego

Celem projektu była prezentacja cieszącego się niesłabnącym powodzeniem spektaklu stanowiącego adaptację kultowej książki Horsta Eckerta (Janoscha) „Cholonek, czyli dobry Pan Bóg z gliny”. Spektakle, w tegorocznym tournée, zaprezentowano na deskach teatrów m.in. następujących miast: Walce (5 marca), Strzelce Opolskie (21 maja), Tarnów Opolski (22 maja), Zdzeszowice (28 października), Tarnowskie Góry (10 grudnia). Przedstawienie zrealizowane jako element cyklu wydarzeń kulturalnych i artystycznych Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej poświęconych

prezentacji różnorodnego dziedzictwa kulturowego Górnego Śląska w ramach Roku Polsko-Niemieckiego 2005/2006.

Światowa premiera spektaklu „Cholonek” miała miejsce 16 października 2004 roku w Teatrze Korez w Katowicach. Spektakl przygotował zespół znakomitych aktorów katowickiego Teatru KOREZ, zaś współproducentem spektaklu jest Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Partnerami w przeprowadzonym projekcie stały się każdorazowo ośrodki kulturalne miejscowości, w których spektakl był prezentowany. Spektakle przyciągnęły liczbę widzów daleko przekraczającą oczekiwania organizatorów, w sumie sztukę obejrzało ok. 3000 osób. Każdorazowo, sale nie były w stanie pomieścić wszystkich widzów zainteresowanych przedstawieniem. Spektakl był także popularnym tematem dla lokalnych mediów, głównie prasy i radia. Janosch bowiem w specyficzny sposób przedstawia losy postaci żyjących w latach 1930-1950 na pograniczu, z pełną świadomością braku przynależności zarówno do Polski, jak i do Niemiec. Bohaterowie sagi posiadają umiejętność dostosowania się do okoliczności, które niesie los. Ich świadomość – Ślązaków, czyli ludzi bez jednoznacznie określonej tożsamości narodowej, co rusz stających po stronie bądź Polski, bądź Niemiec – sprawia, że za wszelką cenę starają się przetrwać. Trudy życia z narażeniem sił i godności łagodzą poczuciem humoru i dowcipem, które stają się czasem ich jedyną bronią. Janosch w wybitny sposób opisuje Śląsk i losy jego mieszkańców tuż przed i zaraz po wojnie, wiernie oddaje ich mentalność, poczucie humoru, nie unikając nuty tragizmu zawartej w ich przeżyciach

Adaptację teatralną przygotował Robert Talarczyk, reżyseria: Mirosław Neinert, Robert Talarczyk. Sztuka, w sposób absolutnie wyjątkowy przedstawia wilekulturowy charakter Górnego Śląska, pozwala także zainteresowanym kręgom przedstawicieli mniejszości niemieckiej, na bazie losów własnych rodzin, skonfrontować się z niemiecką tożsamością kulturową, chronić ją, rozwijać i umacniać. Sukces sztuki przekroczył granice Górnego Śląska. Spektakl docenili nie tylko widzowie; przedstawienie zostało uhonorowane prestiżową nagrodą „Złota Maska” w kategorii "spektakl roku" oraz "najlepsza rola kobieca". Dodatkowo Robert Talarczyk otrzymał nagrodę za całokształt pracy twórczej.

Audycje kulturalno-informacyjne „Polska–Niemcy-Bez granic: Przykład Gliwic”

Projekt zrealizowany dzięki współpracy z Samorządem Miasta Gliwice oraz radiem CCM skierowany został do społeczności lokalnej Gliwic i Górnego Śląska, w szczególności do młodzieży ponadgimnazjalnej oraz studentów, jak również do żyjących na Górnym Śląsku członków mniejszości niemieckiej. Cel audycji stanowiło wzmacnianie pozytywnych relacji pomiędzy lokalną społecznością, ściślejsze zintegrowanie mniejszości niemieckiej z polską większością oraz wzmożenie zainteresowania kulturą, historią oraz gospodarką obu krajów.

Kanwą niektórych zagadnień podejmowanych w tym cyklu były wydarzenia Roku Polsko-Niemieckiego. W audycjach dużo uwagi poświęciliśmy społecznym relacjom między krajami, współczesnym wydarzeniom kulturalnym, społecznym i politycznym i ich sposobem oddziaływania na wzajemne poznanie i postrzeganie. Audycje, których czas każdorazowo obejmował ok. 30 minut (w tym ok. 15-20 minut słowa, reszta czasu to materiał dziennikarski), miały zróżnicowaną formę: wywiadu, rozmowy, reportażu, audycji muzycznej, itp. Pierwsza audycja skoncentrowana była wokół tematyki Roku Polsko-Niemieckiego 2005/2006, zaś jej gościem specjalnym był Dr Helmut Schöps, Konsul Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu. Druga audycja traktowała o wyjątkowym górnośląskim wydarzeniu teatralnym, nagrodzonej Złotą Maską sztuce „Cholonek czyli

dobry Pan Bóg z gliny". Projekty Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej, realizowane w Gliwicach oraz na terenie całego Śląska były tematem ostatniej z cyklu audycji, wyemitowanej 10 maja. Dla wielu słuchaczy audycje stanowiły może jedyne jak dotąd źródło informacji o problematyce kulturowej Gliwic i Górnego Śląska, ale też o jego bogatej polsko-niemieckiej spuściźnie kulturowej oraz o licznych planowanych wydarzeniach kulturalnych.

Głównym partnerem projektu był Samorząd Miasta Gliwice oraz Radio CCM.

Przygotowanie i prezentacja sztuki według niedokończonego dramatu Friedricha Schillera

"Dymitr Samozwaniec"

Spektakl powstał na podstawie nieukończonego dramatu wybitnego niemieckiego poety i dramaturga, z okazji 201 rocznicy jego śmierci. Sztuka teatralna przygotowana została przez Teatr Korez z Katowic oraz Teatr Ludowy z Krakowa i wystawiona dwukrotnie: 29 maja w dobrodzieńskim Domu Kultury oraz 30 maja w katowickim Teatrze Korez (GCK). Pomimo, iż „Dymitr Samozwaniec” nie należy do najwybitniejszych dramatów Schillera, uznaliśmy, że z uwagi na trafną analizę psychologiczną pochłoniętych polityką i sprawowaniem władzy warstw społecznych Polski i carskiej Rosji opisanych w utworze, wart jest on prezentacji szerszemu gronu odbiorców (ostatecznie spektakl obejrzało ok. 200 osób). Walka i smak władzy, pytania o poprawność politycznych działań, wreszcie problem poszukiwania własnej tożsamości to tematy poruszone w schillerowskim dramacie, których aktualności dla współczesnego człowieka i widza nie sposób przecenić. Autorem adaptacji i reżyserem spektaklu jest Piotr Szalsza. Ważny element jego adaptacji scenicznej stanowiły również wplecione w sztukę wątki z Puszkina i Mickiewicza, które mogły skierować uwagę widza na tę często nieznaną kartę historii.

Głównym partnerem projektu był Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu.

Salon Literacki / Aneks Kulturalny: Spotkanie autorskie z cyklu "Górny Śląsk widziany z zewnątrz. Dialog z elitą kulturalną regionu"

Tegoroczna edycja spotkań w ramach cyklu "Aneks Kulturalny" miała szczególny charakter polsko-niemieckiego dialogu. Tematyka śląska pojawiła się oczywiście jako motyw przewodni spotkania, tym razem jednak Górny Śląsk oraz kwestia roli dziedzictwa kulturowego w procesie kreowania tożsamości regionalnej i rozwoju regionu została zaprezentowana z perspektywy uznanych przedstawicieli polskich i niemieckich środowisk artystycznych, intelektualnych czy też kulturotwórczych spoza naszego regionu. Spotkania w ramach cyklu odbyły się trzykrotnie w roku 2006. Gośćmi otwierających projekt czerwcowych spotkań, moderowanych przez Krzysztofa Karwata, które odbyły się 20 czerwca w Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach oraz 21 czerwca br. na terenie Uniwersytetu Opolskiego, byli prof. dr hab. Robert Traba, redaktor naczelny czasopisma „Borussia” oraz pisarz Michael Zeller. Spotkanie 6 listopada w Teatrze Rozrywki w Chorzowie, poświęcone zostało problematyce Górnego Śląska postrzeganego z perspektywy stolicy i wzbogacone materiałami filmowymi z archiwum TVP Katowice. Gośćmi debaty byli znakomici dziennikarze związani z Górnym Śląskiem, pracujący dla mediów stołecznych: Barbara Cieszewska ("Rzeczpospolita"), Kamil Durczok (TVN), Jan Dziadul ("Polityka") i Aleksandra Klich ("Gazeta Wyborcza"). Spotkanie uświetnił wernisaż malarstwa i grafiki Tomasza i Marka Olszewskich "Rzeczy ostatnie". Ostatnie z cyklu spotkanie z Peterem (Piotrem) Lachmannem oraz Henrykiem Wańkiem, miało miejsce 11 grudnia br. także w Teatrze Rozrywki i poprzedzone zostało spektaklem "Hamlet gliwicki. Próba albo Dotyk przez szybę" w wykonaniu Lothe Lachmann Videoteatru "Poza".

Głównym partnerem projektu był Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu.

Koncerty kameralne w ramach cyklu "Polsko-niemieckie inspiracje muzyczne"

Cykl koncertów kameralnych w ramach "Polsko-Niemieckich inspiracji muzycznych", współorganizowany przez Stowarzyszenie Klub Inicjatyw Kulturalnych od kilku lat jest jedną ze stałych pozycji w kalendarzu wydarzeń kulturalnych Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Celem przedsięwzięcia jest prezentacja kultury muzycznej regionu i przenikających się wpływów twórców polskich i niemieckich, popularyzacja ambitnej, współczesnej muzyki, jak również ożywienie polsko-niemieckich więzi kulturowych, które z racji bogatej historii i tradycji regionu wzajemnie się ze sobą stykają.

Pierwszy koncert kameralny w ramach cyklu pt. „Wielcy Kompozytorzy na Śląsku” odbył się 25 czerwca 2006 r. w malowniczym pławniowickim Zespole Pałacowo-Parkowym Bellestremów. Podczas koncertu utwory wybitnego niemieckiego kompozytora baroku Georga Philippa Telemanna zaprezentowała orkiestra kameralna "Camerata Impuls" pod dyr. Małgorzaty Kaniowskiej, na flecie - Grażyna Jursza. Kolejny koncert kameralny miał miejsce 8 października 2006 r. w szczyjącym się ponad stuletnią tradycją Muzeum w Nysie. Tym razem usłyszeć można było utwory znanego kompozytora i pedagoga, „ojca muzyki polskiej”, Niemca urodzonego w Grodkowie na Opolszczyźnie - Józefa Elsnera oraz jego ucznia Fryderyka Chopina. Wykonali je muzycy: Sabina Olbrich-Szafraniec – sopran, Jacek Siemek – skrzypce, Piotr Oczkowski – fortepian. Koncert poprzedzony został wycieczką trasą miast istotnych na mapie kulturalnej naszego regionu, takich jak Grodków, Otmuchów, Jawornik i Bily Potok (Czeski Śląsk). Oba koncerty poprowadził Piotr Oczkowski. Głównym partnerem projektu był Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu

VII Festiwal Bachowski

Gliwicki Festiwal Bachowski, organizowany przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz gliwickie Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych stał się już integralnym elementem lata kulturalnego Gliwic. W dniach 14-22 lipca odbyła się VII edycja tego przedsięwzięcia (zainaugurowana w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej). Celem projektu, mającego już rzeszę swych stałych odbiorców, była prezentacja zarówno wyjątkowego repertuaru muzycznego, jak i znakomitych wykonawców z Polski i zagranicy, przez co mieliśmy nadzieję pozyskać kolejnych sympatyków wakacyjnych spotkań z muzyką kameralną.

W programie koncertu inauguracyjnego, który miał miejsce 14 lipca br., znalazły się Ricercara 6 z "Musikalisches Opfer" BWV 1079 oraz Koncerty skrzypcowe E-dur BWV 1042 i a-moll BWV 1041 Johanna Sebastiana Bacha. Wykonania utworów podjął się Konstanty Andrzej Kulka, jeden z najznakomitszych skrzypków polskich, koncertujący z najlepszymi orkiestrami w Polsce i zagranicą, laureat licznych nagród, propagator muzyki polskiej za granicą. Towarzyszyć mu będzie Zespół kameralistów "Camerata Vistula" pod kier. Andrzeja Wróbla. Oto trzy kolejne koncerty, jakie odbyły się w ramach VII Festiwalu Bachowskiego: 17 lipca br. w Willi Caro w Gliwicach - "Musica Retorica" (w programie: J.S.Bach, G.F.Haendel, H. Purcell, A. Vivaldi), 19 lipca br. w kościele p.w. św. Bartłomieja w Gliwicach (w programie: A. Vivaldi - "Stabat Mater" RV 621, J. S. Bach - Kantata "Ich habe genug" BWV 82) oraz 22 lipca br. w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Gliwicach (w programie: J. S. Bach - Kantaty: "Vergnügte Ruh, beliebte Seelenlust" BWV 170, "Wiederstehe doch der Sünde" BWV 54, "Schlage doch gewünschte Stunde" BWV 53, A. Vivaldi - Koncert D-dur na flet, smyczki i b.c. RV 90 "Il Gardellino"). Kierownictwa artystycznego Festiwalu i prowadzenia koncertów podjął się Piotr Oczkowski.

Głównym partnerem projektu był Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu, Samorząd Miasta Gliwice, Samorząd Województwa Śląskiego oraz Klub Inicjatyw Kulturalnych.

Rozbudowa Info-Punktu oraz Biblioteki Polsko-Niemieckiej w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej

Celem projektu było powiększenie księgozbioru gromadzonego w Bibliotece DWPN (o tematyce polsko-niemieckiej, regionalnej oraz europejskiej) oraz zastosowanie technologii usprawniających działanie biblioteki; naszym głównym celem było jednak zainteresowanie szerokiego grona odbiorców tematyką przeszłości, teraźniejszości i przyszłości stosunków polsko-niemieckich, specyfiką wielokulturowości Górnego Śląska oraz tradycjami spletającymi się w historii tego regionu i losach jego mieszkańców. Do dyspozycji czytelników oddane zostały dodatkowe pomieszczenia z powiększonym księgozbiorem oraz stanowiskami komputerowymi i czytelniczymi, jak również program biblioteczny Exlibris, umożliwiający proste i szybkie odnajdywanie poszukiwanych publikacji.

Projekt spotkał się z ogromnym zainteresowaniem wielu środowisk; już od połowy 2006 roku do DWPN licznie zgłaszały się osoby chcące skorzystać ze zgromadzonego księgozbioru. Biblioteka z bogatym zbiorem książek obcojęzycznych (głównie niemieckich, ale i angielskich czy francuskich) pozwala także na doskonalenie umiejętności językowych, umożliwia także dostęp do rzadkich na rynku publikacji. Cele zostały osiągnięte: biblioteka polsko-niemiecka oraz Info-Punkt zostały rozbudowane, a tym samym przygotowane do wyjścia na przeciw potrzebom czytelników zainteresowanych szeroko pojętą tematyką stosunków polsko-niemieckich, historią województwa śląskiego i opolskiego, europejską.

Głównym partnerem projektu było Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Fundacja *Renovabis*.

Konferencja i publikacja z okazji 350-lecia Franciszkanów na Górze Św. Anny

Rok 2006 to czas obchodów 350-lecia przybycia Franciszkanów na Górę Świętej Anny. Miejsce to, uznane za pomnik historii i jeden z 30 najcenniejszych zespołów zabytkowych w Polsce, należy do najczęściej odwiedzanych sanktuariów na Górnym Śląsku. Jest także miejscem upamiętniającym niezwykle istotne wydarzenia historyczne, które pozostały nie bez wpływu na geograficzny kształt regionu oraz relacje panujące między żyjącymi tu narodowościami.

Wśród uroczystości przygotowanych na okoliczność upamiętnienia przybycia Franciszkanów, znalazła się konferencja historyczna pt. "Pod płaszczem Świętej Anny", połączona z prezentacją publikacji Chryzogona Reischa – "Historia Góry Świętej Anny". Organizacji sesji popularno-naukowej podjął się Klasztor Franciszkanów na Górze Świętej Anny oraz Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach. Podczas dwudniowych obrad, które odbyły się w dniach 25-26 października 2006 r. wielu znakomitych gości z Polski i Niemiec zaprezentowało referaty skoncentrowane nie tylko wokół historii klasztoru na Górze Świętej Anny, ale i dziejów zakonu na terenach Polski i Niemiec – ze szczególnym uwzględnieniem Górnego Śląska. Kilka wystąpień dotyczyło także literatury poświęconej sanktuarium i działalności Franciszkanów na Górze Św. Anny (m.in. referaty Rolanda Prejsa OFM i Wandy Musialik). Konferencja stanowiła intelektualne zwieńczenie szeregu spotkań, pielgrzymek okolicznościowych oraz dni modlitw, jakie stały się okazją do uczczenia rocznicy przekazania franciszkanom kluczy do kościoła i aktu darowizny terenu, na którym spoczywa klasztor. Konferencji towarzyszyła prezentacja publikacji Chryzogona Reischa, monografii historycznej pt. „Góra Świętej

Anny". W konferencji uczestniczyli przedstawiciele: Muzeum Śląska Opolskiego, Muzeum Czynu Powstańczego, Politechniki Opolskiej, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Polskiej Akademii Nauk, Towarzystwa Opieki nad zabytkami Opolszczyzny oraz przedstawiciele mniejszości niemieckiej.

Głównym partnerem projektu był Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu.

Publikacja z dziedziny śląskiej kultury i dziedzictwa z serii "Pamiętniki Śląskie"

Cykl wydawniczy "Pamiętniki Śląskie" to wspólna inicjatywa Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej i Fundacji "Zamek Chudów", które to instytucje już od wielu lat działają na rzecz wspierania kultury i propagowania historii Śląska, a także popularyzacji i wspólnego odkrywania różnorodnych źródeł górnośląskiego dziedzictwa kulturalnego.

Jako pierwszy z cyklu "Pamiętników Śląskich" wydany został krytycznie opracowany opis podróży wrocławianina Piotra Rindfleischa do Ziemi Świętej. Pamiętnik ten zachował się w XVI-wiecznym odpisie w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu. Autorzy niniejszego opracowania to historycy - pracownicy naukowcy Uniwersytetu Wrocławskiego. Ich praca została uzupełniana przez tłumacza, opracowującego tekst. Natomiast stan badań naukowych nad tematyką pielgrzymek przedstawił dr Jan Hirschbiegel, pracownik naukowy Uniwersytetu w Kilonii, autor wielu publikacji poświęconych temu zagadnieniu. Ponieważ ze względu na barierę językową niemieckojęzyczne pamiętniki śląskie publikowane drukiem w XIX i XX wieku, nie są dziś praktycznie znane poza wąską grupą specjalistów i naukowców, mieliśmy nadzieję, iż serii, której otwarcie stanowi pozycja „Pielgrzymka Piotra Rindfleischa z Wrocławia do Ziemi Świętej w 1496 roku”, uda się dotrzeć do każdego czytelnika, którego interesuje historia śląskiej ziemi.

Głównym partnerem projektu był Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu, Fundacja *Zamek Chudów*.

Sesja popularnonaukowa nt.: „Wybitni wrocławianie. Z niemieckiej i polskiej przeszłości miasta”

Mając na uwadze znaczenie wielokulturowej historii Wrocławia dla całego Śląska i Europy, Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej zorganizował w dniu 7 grudnia 2006 kolejne już spotkanie z cyklu sesji popularnonaukowych poświęconych ważnym osobistościom, ich twórczości oraz zasługom dla danego miasta czy regionu. Tytuł sesji brzmiał: „Wybitni wrocławianie. Z niemieckiej i polskiej przeszłości miasta”.

Celem sesji było przybliżenie szerokiemu gronu odbiorców wybitnych postaci świata kultury, nauki, polityki związanych z Wrocławiem czy to przez urodzenie, działalność publiczną bądź też zamieszkanie. Brak świadomości o korzeniach wielokulturowego dziedzictwa Wrocławia, które na przestrzeni wieków tworzyli górnośląscy Niemcy, Czesi, Polacy czy Żydzi, nierzadko przyczynia się do poczucia kulturowej pustki i braku zakorzenienia w mieście czy regionie. Dlatego też tak ważne są wszelkie wysiłki na rzecz jej wypełnienia. Adresatami sesji była młodzież wrocławskich szkół średnich, studenci, przedstawiciele administracji samorządowej, członkowie wrocławskiej mniejszości niemieckiej oraz zainteresowani tematyką mieszkańcy Wrocławia.

Głównym partnerem projektu był Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu, Uniwersytet Wrocławski oraz Muzeum Miejskie Wrocławia.

Obszar IV

Rozwijanie stosunków polsko-niemieckich i dialogu interkulturowego między mniejszością niemiecką i innymi mniejszościami narodowymi i etnicznymi a większością polską.

Otwarcie wystawy oraz promocja publikacji "Górnoślązacy w polskiej i niemieckiej reprezentacji narodowej w piłce nożnej - wczoraj i dziś.

Sport i polityka na Górnym Śląsku w XX wieku"

Z okazji Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej (Niemcy 2006) oraz w ramach obchodów Roku Polsko-Niemieckiego 2005/2006 Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej przygotował wystawę nt. "Górnoślązacy w polskiej i niemieckiej reprezentacji narodowej w piłce nożnej - wczoraj i dziś. Sport i polityka na Górnym Śląsku w XX w". Wystawie nieodłącznie towarzyszą dwie publikacje poświęcone temu tematowi: jedna to dwujęzyczna, polsko-niemiecka, broszura będąca jednocześnie katalogiem wystawy, druga zaś to znakomita pozycja książkowa stanowiąca kompendium wiedzy na temat Górnoślązaków w polskiej i niemieckiej reprezentacji narodowej w piłce nożnej. Wystawa przygotowana na czerwiec 2006 r. znakomicie wpasowała się czasowo w dominujący powszechnie klimat zainteresowania piłką nożną. Prezentacja losów piłkarzy śląskich, będących niejednokrotnie gwiazdami futbolu międzynarodowego (np. grających w reprezentacji Niemiec: Mirosława Klose i Lukasa Podolskiego), wpisała się w publiczną dysputę na temat tożsamości prezentowanych piłkarzy oraz ich identyfikacją z regionem. Przedsięwzięcie miało charakter prekursorski, bowiem swoistym tabu był fakt, iż ze względu na specyfikę regionu Górnoślązacy zapisali się zarówno w niemieckiej, jak i polskiej (ale także czeskiej) historii piłki nożnej.

Wernisaż wystawy odbył się dnia 22 czerwca 2006 r. uroczystość otwarty m.in. przez dyrektora "Stadionu Śląskiego" Marka Szczerbowskiego. W dyskusji panelowej udział wzięli: Janusz Raczek ze Śląskiego Urzędu Marszałkowskiego, Grzegorz Bębniak z Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach, Paweł Czado – dziennikarz Gazety Wyborczej oraz Dawid Smolorz i Marcin Wiatr (DWPN). Honorowym gościem wernisażu był Marian Lubina, znawca historii śląskiego sportu, obecni byli też piłkarze Jan Liberda, Alojzy Łysko i Jan Kowalski. W dniu 22 lipca 2006 r. wystawa stanowiła kulminacyjny punkt programu w trakcie obchodów uroczystości 50-lecia Stadionu Śląskiego.

Z kolei w dniach 25 sierpnia -10 września wystawa prezentowana była podczas uroczystego zakończenia Szczytu Młodzieży Regionalnego Trójkąta Weimarskiego w Szybie Wilson w Katowicach. Następnie została przeniesiona do Kamienia Śląskiego i Opola, gdzie od 26 września do 15 października prezentowana była uczestnikom XI Seminarium Śląskiego i wszystkim zainteresowanym jej tematyką, zwłaszcza członkom mniejszości niemieckiej. Ostatnim miejscem prezentacji wystawy w roku 2006 był Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach, gdzie również podczas jej wernisażu w dniu 12 grudnia 2006 r. pojawili się goście znani z chorzowskiej dyskusji panelowej. W perspektywie zakończonego roku prezentowana wystawa miała silny charakter promujący województwo śląskie.

Rok Polsko-Niemiecki 2005/2006 oraz Mistrzostwa Świata stanowiły okazję do popularyzacji tego fragmentu historii sportu a tym samym historii regionu. Wystawa uświadamia, jak wiele sportowych

talentów wychowało się na górnośląskiej ziemi, a potem - z uwagi na zawilgość historii - grało w różnych reprezentacjach narodowych - często nie bez konsekwencji na osobiste losy tych ludzi. Wystawa prezentuje światowej rangi piłkarzy (Ernst Wilimowski, Gerard Cieślik, Ernst Pohl, Gerhard Wodarz, Leonard Piontek, Erwin Nytz, Ewald Cebulla, Anatol Muschalla, Adolf Krzyk, Edmund Giemza, Werner Janik, bracia Richard i Wilhelm Piecowie, Richard Malik, Adolf Thiem czy Ewald Dytko a także nadal aktywnych piłkarzy jak Miroslav Klose i Lukas Podolski). "ŚLĄSKA JEDENASTKA" prezentowana na wystawie jest symbolem "jednej drużyny" - jedenastką złożoną z piłkarzy grających dla obu krajów. Poza tym sportretowano także czterech zawodników rezerwowych. W wystawie wykorzystane zostały krótkie materiały filmowe i dźwiękowe, ilustrujące najważniejsze chwile w historii futbolu polskiego i niemieckiego, jak również mapka Górnego Śląska z zaznaczoną linią graniczną i logotypami klubów w polskiej i niemieckiej części G. Śląska w okresie 1922-1939. Całość wystawy przygotowana została w oryginalnej, przystępnej i atrakcyjnej dla odbiorcy, formie, o czym świadczy wysoka frekwencja na wernisażu wystawy i bardzo duże zainteresowanie publikacją mediów, instytucji i osób prywatnych. Wystawa również cieszy się niesłabnącym powodzeniem odwiedzających, jak mediów: wspomniemy o reportażu w niemieckiej ZDF, w polskiej: TVP1, TVP3, TVN, Teleexpres; interesuje się nią także prasa: recenzje w m.in.: "Süddeutsche Zeitung", Rzeczpospolita, Gazeta Wyborcza.

Głównym partnerem projektu był Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu, Samorząd Województw Śląskiego, Stadion Śląski w Chorzowie, Samorząd Miasta Gliwice, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Muzeum w Ratingen-Hösel".

XI Seminarium Śląskie nt. „Polska – Śląsk – Niemcy”. Współpraca Polaków i Niemców wobec nowych wyzwań

Myśl przewodnią tegorocznego seminarium, które miało miejsce w dniach 25-30 września 2006 r. w Centrum Kultury i Nauki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego w Kamieniu Śląskim, stanowiły rozważania nad rolą i miejscem mniejszości niemieckiej na Górnym Śląsku, w szczególności zaś nad rolą Śląska w stosunkach polsko-niemieckich. Zakończony oficjalnie w maju 2006 r. „Rok Polsko-Niemiecki 2005/2006” oraz nowa sytuacja polityczno-społeczna w Polsce i w Niemczech, skłoniły nas do podjęcia próby swoistego podsumowania wyników dotychczasowej współpracy, zaangażowania po obydwu stronach, zdefiniowania wyzwań a także zwrócenia uwagi na obecne oraz przyszłe zadania mniejszości niemieckiej odnośnie jej roli w życiu społecznym i kulturowym w Polsce. W ramach seminarium podjęta została również dyskusja nad zagadnieniem tożsamości śląskiej oraz wpływem wielokulturowego dziedzictwa śląskiego na rozwój tradycyjnie różnorodnego regionu we wspólnym Domu, jaki stanowi Europa. W seminarium wzięło udział łącznie ok. 400 osób, m.in. przedstawiciele mniejszości niemieckiej oraz jej polskiego otoczenia, parlamentarzyści, politycy komunalni, naukowcy, media, duszpasterze mniejszości niemieckiej, studenci i uczniowie. W organizacji seminarium uczestniczyli również: Duszpasterstwo Grup Mniejszości Narodowych Diecezji Opolskiej, Konwersatorium im. Josepha von Eichendorffa w Opolu oraz Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno- Kulturalnych w Polsce.

Seminarium otworzył ks. prof. Alfons Nossol, Arcybiskup opolski, wygłaszając przemówienie poświęcone znaczeniu DWPN jako Domu, który pozwala zacieśniać więzy międzyludzkie pomimo różnic narodowych. Kolejny dzień seminarium upłynął pod hasłem „Polska, Niemcy, Śląsk wobec Europy”. Tematem przewodnim w trzecim dniu były: „Kościoły a stosunki polsko – niemieckie. Wymiana listów biskupów polskich i niemieckich”, zaś czwarty został poświęcony mniejszości

niemieckiej w Polsce - jej wizjom, wyzwaniom i planom na przyszłość. W ostatnim dniu motywem przewodnim spotkań była tematyka górnośląskiego krajobrazu kulturowego, zaś ostatni dzień Seminarium został poświęcony problematyce młodzieży mniejszości niemieckiej i migracjom zarobkowym.

Liczymy, że deklaracje władz mniejszości niemieckiej złożone w trakcie spotkań, pójdą w parze z aktywną działalnością na rzecz wsparcia młodego pokolenia a tym samym uda się odsunąć groźbę zaniku mniejszości niemieckiej na Górnym Śląsku, o której tak wiele mówili uczestnicy XI Seminarium Śląskiego.

Spotkania z Przewodniczącym Fundacji im. Konrada Adenauera prof. dr. Bernhardem Voglem

Współpracę z Fundacją im. Konrada Adenauera w roku 2006 Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej rozpoczął od wizyty profesora Bernhardta Vogla, przewodniczącego Fundacji, który w dniach od 30-31 marca 2006 gościł w Katowicach, Gliwicach i Opolu. Profesor Vogel wygłosił w sumie trzy wykłady: na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego oraz Uniwersytetu Opolskiego ("Chrześcijańska demokracja i katolicka nauka społeczna ") oraz w Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach ("Niemcy w roku 2006 i stosunki polsko-niemieckie").

W czasie wykładu w DWPN profesor Vogel przedstawił sytuację polityczną w Niemczech po wyborach w 2006 roku. Nazwał najważniejsze problemy w kontekście tworzenia nowej koalicji przez CDU. Przewodniczący Fundacji wyraził przekonanie, że dzięki wyborom w Polsce i w Niemczech otworzyły się nowe możliwości polsko-niemieckiej współpracy. Określił także priorytety dobrej kooperacji: pokój, wolność, sprawiedliwość, solidarność, subsydiarność. Wspomniał przy tej okazji o zmarłym papieżu Janie Pawle II, który chciał partnerstwa Polski z Niemcami. Podczas każdego z wykładów profesor Vogel podkreślał rolę DWPN jako pośrednika pomiędzy mniejszością niemiecką a polską większością. W sumie w wykładach wzięło udział 450 osób, w tym m.in. przedstawiciele mniejszości niemieckiej z województw śląskiego i opolskiego, politycy lokalni, księża, jak również studenci nauk społecznych.

Kuźnia Młodych Liderów

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej już od 1997 organizuje dla młodzieży mniejszości niemieckiej różne formy kształcenia politycznego i kulturowego. Celem omawianego projektu jest przygotowanie młodzieży mniejszości niemieckiej do aktywnego działania w życiu politycznym i społecznym, a w szczególności ukazanie jej możliwości aktywnego działania w strukturach mniejszości niemieckiej w Polsce i w przejmowaniu odpowiedzialności za swoje środowisko lokalne. Aby osiągnąć założone cele, należy przekazać młodzieży nie tylko wiedzę na temat historii regionu oraz struktur i perspektyw rozwoju mniejszości niemieckiej, lecz także praktyczne umiejętności, które pozwolą działać na arenie społeczności lokalnej. IV edycja projektu miała miejsce jesienią 2006 roku. Wzięło w niej udział 25 przedstawicieli organizacji młodzieżowych mniejszości niemieckiej (BJDM, VDH) w wieku 18-28 lat, pochodzących z województw śląskiego i opolskiego. W ramach Kuźni w 2006 roku odbyły się dwa seminaria i jeden warsztat. Warsztat, datowany na 14-15 października (Łubowice), poświęcony został tematowi „Moje miejsce i moja rola w grupie”. Pierwsze z seminariów, zatytułowane „Polskie i międzynarodowe prawodawstwo w kontekście mniejszości narodowych i etnicznych” odbyło się w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej 18-19 listopada, natomiast drugie poświęcone zagadnieniu „Niemcy na Górnym Śląsku. Historyczne uwarunkowania i tło polityczne.

Charakterystyka mniejszości niemieckiej na Górnym Śląsku”, miało miejsce w dniach 2-3 grudnia w Łubowicach.

Konferencja nt.: „Dwujęzyczność jako element dziedzictwa kulturowego na Górnym Śląsku i perspektywy jego rozwoju – 15 lat nauczania języka niemieckiego na Górnym Śląsku”

Konferencja odbyła się w dniach 16-17 listopada 2006 r. w Górnos Śląskim Centrum Kultur Spotkań im. Eichendorffa w Łubowicach. Jej celem było podsumowanie 15 lat nauczania języka niemieckiego na Górnym Śląsku, przedstawienie osiągnięć lub też zaniedbań w tej dziedzinie oraz planów instytucji odpowiedzialnych za podnoszenie jakości dwujęzycznego nauczania tego języka oraz nauczania języka niemieckiego jako ojczystego. Próbowano przedstawić także kwestie związane z perspektywami nauczania języka niemieckiego na Górnym Śląsku w przyszłości, a zarazem wypracować wspólnie ze zgromadzonymi nauczycielami oraz przedstawicielami organizacji oświatowych, konkretne podstawy współpracy pomiędzy nimi. Adresatami konferencji byli głównie nauczyciele języka niemieckiego, dyrektorzy szkół oraz przedstawiciele instytucji oświatowych województw opolskiego oraz śląskiego. Po uroczystym otwarciu konferencji jej uczestnicy mieli możliwość wysłuchać serii referatów, w których prelegenci dokonali swoistego bilansu 15 lat nauczania języka niemieckiego w szkołach i placówkach oświatowych. Konferencję zakończyła dyskusja panelowa nt.: „Wspieranie różnych form nauczania języka niemieckiego jako szansa dla zachowania wielokulturowego bogactwa Górnego Śląska”, podczas której eksperci dokonali wspólnie ze zgromadzonymi gośćmi analizy ofert edukacyjnych dla uczniów należących do mniejszości niemieckiej. Owoce tego dwudniowego forum wymiany doświadczeń będą w pełni wykorzystane w formie materiałów pokonferencyjnych, które zostaną rozesłane do szkół i uczestników konferencji z obu województw.